

Il-qrati Spanjoli għandhom jistharrġu n-natura ċara u li tinftiehem tal-klawżola li tinsab fil-kuntratti ta' self ipotekarju li tipprevedi l-applikazzjoni ta' rata ta' interessi varjabbli bbażata fuq l-indiċi tal-banek tat-tfaddil Spanjoli

Jekk jikkonkludu li din il-klawżola hija ingusta, huma jistgħu, sabiex jiproteġu lill-konsumatur minn konsegwenzi partikolarment dannużi li jistgħu jirriżultaw minn nullità tal-kuntratt ta' self, jissostitwixxu dan l-indiċi b'indiċi supplimentari previst mil-leġiżlazzjoni Spanjola

Fis-sentenza **Gómez del Moral Guasch** (C-125/18), mogħtija fit-3 ta' Marzu 2020, il-Qorti tal-Ġustizzja, ikkostitwita bħala Awla Manja, iddeċidiet li **l-klawżola ta' kuntratt ta' self ipotekarju konkluz bejn konsumatur u professjonist, li abbażi tagħha r-rata ta' interessi li għandha tiġi mill-konsumatur tvarja skont l-indiċi ta' referenza bbażat fuq is-self ipotekarju tal-banek ta' tfaddil Spanjoli** (iktar 'il quddiem l-“indiċi ta' referenza”), b'dan l-indiċi jkun previst mid-dritt Spanjol, **taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tad-direttiva dwar il-klawżoli ingusti**¹. Fil-fatt, **din il-klawżola ma tirriflettix liġijiet jew regolamenti mandatorji fis-sens tal-Artikolu 1(2) ta' din id-direttiva**. Il-Qorti tal-Ġustizzja ppreċiżat ukoll li **l-qrati Spanjoli kellhom jivverifikaw in-natura ċara u li tinftiehem ta' tali klawżola, u dan indipendentement mill-kwistjoni dwar jekk id-dritt Spanjol kienx implimenta l-possibbiltà offruta lill-Istati Membri, skont l-Artikolu 4(2) ta' din id-direttiva, li jipprevedu li l-evalwazzjoni tan-natura ingusta ta' klawżola ma tirrigwardax b'mod partikolari d-definizzjoni tas-suġġett prinċipali tal-kuntratt**. Jekk dawn il-qrati jikkonkludu li **din il-klawżola tkun ingusta, huma jistgħu, sabiex jiproteġu lill-konsumatur mill-konsegwenzi partikolarment dannużi li jistgħu jirriżultaw minn nullità tal-kuntratt ta' self, jissostitwixxu dan l-indiċi b'indiċi supplimentari previst mil-leġiżlazzjoni Spanjola**.

Din is-sentenza ngħatat fil-kuntest ta' talba għal deċiżjoni preliminari mressqa mill-Juzgado de Primera Instancia Nru^o 38 de Barcelona (il-Qorti tal-Ewwel Istanza Nru 38 ta' Barcelona, Spanja). Marc Gómez del Moral Guasch kien ippreżenta rikors quddiem din il-qorti dwar in-natura allegatament ingusta ta' klawżola dwar ir-rata ta' interessi varjabbli u remuneratorja li kienet tinsab fil-kuntratt ta' self ipotekarju li huwa kien ikkonkluda mal-istabbiliment bankarju Bankia SA. Skont din il-klawżola, ir-rata ta' interessi li kellha tiġi mill-konsumatur kienet tvarja skont l-indiċi ta' referenza. Dan l-indiċi ta' referenza kien previst mil-leġiżlazzjoni nazzjonali u seta' jiġi applikat mill-istabbilimenti ta' kreditu għas-self ipotekarju. Madankollu, il-qorti Spanjola rrilevat li l-indiċjar tal-interessi varjabbli kkalkolat abbażi tal-indiċi ta' referenza kien inqas favorevoli minn dak ikkalkolat abbażi tar-rata medja tas-suq interbankarju Ewropew (Euribor), li jintuża f'90 % tas-self ipotekarju ssottoskritt fi Spanja, bi spiża addizzjonali ta' bejn EUR 18 000 u EUR 21 000 għal kull self.

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li l-klawżoli li jirriflettu liġijiet jew regolamenti mandatorji huma esklużi mill-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva². Madankollu, il-Qorti tal-Ġustizzja nnotat li, bla ħsara għal verifika mill-qorti Spanjola, **il-leġiżlazzjoni nazzjonali applikabbli f'dan il-każ ma kinitx timponi, għas-self b'rata ta' interessi varjabbli, l-użu ta' indiċi ta' referenza uffiċjali iżda sempliċement kienet tistabilixxi l-kundizzjonijiet li għandhom jiġu ssodisfatti mill-“indiċijiet jew rati ta' referenza” sabiex ikunu jistgħu jintużaw mill-istabbilimenti ta' kreditu**. Konsegwentement, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonkludiet li **l-klawżola ta' kuntratt ta' self ipotekarju li**

¹Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE tal-5 ta' April 1993 dwar klawżoli ingusti f'kuntratti mal-konsumatur (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol. 2, p. 288).

²Artikolu 1(2) tad-Direttiva.

tipprevedi li r-rata ta' interessi applikabbli għas-self tkun ibbażata fuq wieħed mill-indicijiet ta' referenza uffiċjali previsti mill-leġiżlazzjoni nazzjonali li jkunu jistgħu jiġu applikati mill-istabbilimenti ta' kreditu għas-self ipotekarju, meta din il-leġiżlazzjoni la tipprevedi l-applikazzjoni mandatorja ta' dan l-indiċi indipendentement mill-għażla tal-partijiet fil-kuntratt, u lanqas l-applikazzjoni supplimentari tagħha fl-assenza ta' arrangament differenti bejn dawn l-istess partijiet, taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-direttiva.

Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja ffokat fuq is-setgħat tal-qorti nazzjonali waqt l-istħarriġ tat-trasparenza ta' klawżola li tirrigwarda s-suġġett prinċipali tal-kuntratt. Fil-fatt, l-Artikolu 4(2) tad-Direttiva jipprevedi li l-evalwazzjoni tan-natura ingusta tal-klawżoli ma tirrigwardax b'mod partikolari d-definizzjoni tas-suġġett prinċipali tal-kuntratt sakemm dawn il-klawżoli jkunu fformulati b'mod ċar u li jinftiehem³. Il-Qorti Spanjola kienet qed tistaqsi dwar il-possibbiltà għal qorti nazzjonali, anki fl-assenza ta' traspożizzjoni ta' din id-dispożizzjoni tad-Direttiva fid-dritt intern, li tistħarreg jekk klawżola bħal dik inkwistjoni tissodisfax ir-rekwiżit ta' trasparenza stabbilit mid-Direttiva. F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja enfasizzat li l-klawżoli kuntrattwali għandhom dejjem jissodisfaw ir-rekwiżit ta' redazzjoni ċara u li tinftiehem⁴. Dan ir-rekwiżit japplika, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, anki meta klawżola taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dispożizzjoni ċċitata iktar 'il fuq u anki jekk l-Istat Membru kkonċernat, f'dan il-każ Spanja, ma jkunx ittraspona din id-dispożizzjoni fl-ordinament ġuridiku tiegħu. Minn dan isegwi li **qorti ta' Stat Membru hija dejjem obligata tistħarreg in-natura ċara u li tinftiehem ta' klawżola kuntrattwali dwar is-suġġett prinċipali tal-kuntratt.**

Fit-tielet lok, il-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet li, għall-finijiet tal-osservanza tar-rekwiżit ta' trasparenza fis-sens tad-Direttiva⁵, **klawżola li tiffissa rata ta' interessi varjabbli li tinsab f'kuntratt ta' self ipotekarju mhux biss għandha tkun tinftiehem fuq il-livelli formali u grammatikali, iżda għandha tippermetti wkoll li konsumatur medju, normalment informat u raġonevolment attent u avżat, jitqiegħed f'pożizzjoni li jifhem il-funzjonament konkret tal-metodu ta' kalkolu ta' din ir-rata u li għalhekk jevalwa, fuq il-bażi ta' kriterji preċiżi u li jinftiehem, il-konsegwenzi ekonomiċi, potenzjalment sinjifikattivi, ta' tali klawżola fuq l-obbligi finanzjarji tiegħu.** Jikkostitwixxu elementi partikolarment rilevanti f'dan ir-rigward, minn naħa, il-fatt li l-elementi prinċipali relatati mal-kalkolu ta' din ir-rata ta' interessi jkunu faċilment aċċessibbli għal kull persuna li jkollha l-intenzjoni li tagħmel self ipotekarju, minnaħba l-pubblikazzjoni tal-metodu ta' kalkolu ta' din ir-rata fil-ġurnal uffiċjali tal-Istat Membru kkonċernat, kif ukoll, min-naħa l-oħra, il-provvista ta' informazzjoni mill-professionist lill-konsumatur dwar l-iżvilupp storiku tal-indiċi li abbażi tiegħu tiġi kkalkolata din l-istess rata.

Fir-raba' lok, f'dak li jikkonċerna s-setgħat tal-qorti nazzjonali fil-konstatazzjoni tan-natura ingusta eventwali ta' klawżola kuntrattwali, fis-sens tad-Direttiva, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li din⁶ ma tipprekludix lill-qorti nazzjonali, b'applikazzjoni tal-prinċipji tad-dritt tal-kuntratti, milli tħassar il-klawżola ingusta ta' kuntratt konkluż bejn professionist u konsumatur, billi tissostitwixxiha b'dispożizzjoni ta' dritt nazzjonali li jkollha natura supplimentari f'sitwazzjonijiet fejn it-tħassar ta' tali klawżola jobbliga lill-qorti tannulla l-kuntratt fl-intier tiegħu, u b'hekk tesponi lill-konsumatur għal konsegwenzi partikolarment dannużi. Fil-fatt, tali annullament tal-kuntratt jaf ikollu bħala prinċipju l-konsegwenza li l-ammont tas-self li jkun għad fadal jithallas isir dovut immedjatament fi proporzjonijiet li jirriskjaw li jaqbżu l-kapaċitajiet finanzjarji tal-konsumatur, u, minn dan il-fatt, ikollu t-tendenza li jippenalizza lilu iktar milli lill-kreditur li, konsegwentement, ma jiġix skoraġġut milli jdaħhal tali klawżoli fil-kuntratti li huwa joffri. F'dan il-każ, il-leġiżlatur Spanjol, sa mill-konklużjoni tal-kuntratt ta' self kontenzjuż, introduċa indiċi "ta' sostituzzjoni", li, bla ħsara għal verifika mill-qorti tar-rinviju, huwa ta' natura supplimentari. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li **d-Direttiva⁷ ma tipprekludix li, fil-każ ta' nullità ta' klawżola kuntrattwali ingusta li tistabbilixxi indiċi ta' referenza għall-kalkolu tal-interessi varjabbli ta' self, il-qorti nazzjonali tissostitwixxi dan l-indiċi bl-imsemmi indiċi ta' sostituzzjoni, applikabbli fl-assenza ta'**

³Artikolu 4(2) tad-Direttiva, dwar il-klawżoli li jirrigwardaw is-suġġett prinċipali tal-kuntratt jew l-adeqwatezza tal-prezz u r-remunerazzjoni, minn naħa, u s-servizzi jew l-oġġetti li għandhom jiġu pprovduti bħala korrispettiv, min-naħa l-oħra.

⁴Artikolu 5 tad-Direttiva.

⁵Artikoli 4(2) u 5 tad-Direttiva.

⁶Artikolu 6(1) tad-Direttiva.

⁷Artikoli 6(1) u 7(1) tad-Direttiva.

ftehim kuntrarju tal-partijiet fil-kuntratt, sakemm il-kuntratt ta' self ipotekarju kkonċernat ma jkunx jista' jkompli jeżisti fil-każ tat-tneħħija tal-imsemmija klawżola ingusta, u sakemm l-annullament ta' dan il-kuntratt kollu kemm hu jespone lill-konsumatur għal konsegwenzi partikolarment dannużi.

NOTA: Ir-rinviju għal deċiżjoni preliminari jippermetti, lill-qorti tal-Istati Membri, fil-kuntest ta' kawża mressqa quddiemhom, li jitolbu lill-Qorti tal-Ġustizzja interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni jew li tiddeċiedi dwar il-validità ta' att tal-Unjoni. Il-Qorti tal-Ġustizzja ma taqtax il-kawża nazzjonali. Hija l-qorti nazzjonali li għandha ssib soluzzjoni għall-kawża skont id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja. Din id-deċiżjoni torbot, bl-istess mod, lill-qorti nazzjonali l-oħra li quddiemhom titressaq problema simili.

Dokument mhux uffiċjali għall-użu tal-mezzi tal-komunikazzjoni li ma jorbotx lill-Qorti tal-Ġustizzja.

It-[test sħiħ](#) tas-sentenza jinsab fuq is-sit CURIA mill-jum li fiha tingħata s-sentenza

Kuntatt għall-istampa: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355

Immaġni tal-qari tas-sentenza huma disponibbli fuq "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106.